

HARTOLAN SEURAKUNTA

Kuorisääntö, hyväksytty kirkkoneuvostossa 29.11.2007

1. Yleistä

2. Kellojen soitto

3. Kynttilät ja kukat

4. Jumalanpalvelukset

5. Muuta

1. Yleistä

Hartolan kirkon kuorisäännössä määrätään kirkkotilan käytöstä, siihen liittyvistä asioista sekä jumalanpalveluksen ja kirkollisten toimitusten kulusta.

Periaatteena on noudattaa Kirkkolain, Kirkkojärjestyksen, Kirkkokäsikirjan, Jumalanpalveluksen oppaan, Kirkollisten toimitusten oppaan ja muiden vastaavien säädösten ohjeita ja soveltaa ne Hartolan kirkkoon ja seurakuntaan.

Kuorin yleisilmeen pitää olla rauhallinen. Kuorissa ei säilytetä mitään sinne kuulumatonta ja siellä olevien esineiden tulee soveltua Hartolan kirkkoon.

Hartolan kirkossa toimitettavissa tilaisuuksissa noudatetaan näitä sääntöjä, ellei kirkkoherran luvalla erikseen toisin päätetä. Kuorisäännön hyväksyy kirkkoneuvosto.

2. Kellojen soitto

Hartolan seurakunnassa soitetaan kelloja paikallisen perinteen mukaisesti jatkossakin. Kelloja ei soiteta kiirastorstain iltakirkon aloitussoiton jälkeen ennen pääsiäisyötä.

Ehtookellot soitetaan lauantaisin klo 18.

Jumalanpalvelussoitto. Ennen jumalanpalvelusta soitetaan klo 9 huomensoitto, 9.55 yhteensoitto ja jumalanpalveluksen päätyttyä.

Yhteensoitto ja päätössoitto soitetaan myös ennen muiden kirkossa pidettävän yleisten tilaisuuksien alkua ja loppua.

Sanomakellot soitetaan arkipäivisin klo 10-12 välisenä aikana. Kelloja soitetaan arkkua hautaansaatettaessa sekä pyydettyä uurnanlaskun yhteydessä.

3. Kynttilät ja kukat

Kynttilät

Alttarilla käytetään kirkkovuoden mukainen määrä kynttilöitä. Piispanmessussa käytetään lisäksi piispankynttilää.

Kuorissa on pääsiäiskynttilä, joka sytytetään pääsiäisyönä. Kynttilä palaa kaikissa tilaisuuksissa helluntaihin asti. Sen jälkeen kynttilä palaa kasteissa, konfirmaatiossa ja hautaansiunaamisessa sekä pyhäinpäivän iltakirkossa. Paastonaika tuhakeskiviikosta alkaen kynttilä siirretään sakastiin ja tuodaan kirkkoon vain em toimituksia varten.

Esirukouksen yhteydessä sytytetään rukouskynttilä jokaiselle hautaan siunatulle seurakunnan jäsenelle ja Hartolaan haudatulle kirkkomme jäsenelle.

Kukat

Alttarilla käytetään leikkokukkia. Kukkien valinnassa voidaan käyttää hyväksi Jumalanpalveluksen oppaan ohjeita joidenkin kirkkovuoden pyhien ja aikojen kukista. Mikäli pitkänäperjantaina käytetään kukkia, ne ovat viisi punaista ruusua.

Kaikissa kirkossa järjestettävissä tilaisuuksissa seurakunta vastaa alttarikaiteen sisäpuolen koristelusta.

4. Jumalanpalvelukset

4.1. Yleistä

Hartolan seurakunnassa noudatetaan liturgiaa värejä evankeliumikirjan mukaisesti ottaen huomioon, että ns. pistepyhien liturginen väri koskee vain ko päivää ja sen jälkeen palataan kirkkovuoden normaaliin väriin. Liturginen väri näkyy stolassa, messukasukassa, antependiumissa ja saarnatuolin kirjaliinassa. Myös kirkollisissa toimituksissa käytetään ensisijaisesti kirkkovuoden liturgisen värin mukaista stola, vaihtoehtoisesti valkoista tai poikkeustapauksissa hautaansiunaamisessa mustaa. Messuissa selebrantti käyttää pääsääntöisesti messukasukkaa. Albaa käyttävät pappien lisäksi ehtoollisavustajat sekä konfirmoitavat nuoret. Alba voi olla myös saarnaajalla sekä tehtävään siunaamisessa avustavilla.

Jumalanpalvelukset toimitetaan voimassaolevan kirkkokäsikirjan mukaisesti. Pääsääntöisesti vietetään messua. Jumalanpalvelussuunnittelusta vastaa kirkkoherra. Kunakin pyhänä käytetään sen pyhän raamatuntekstejä ja rukouksia. Myös virsivalinnassa otetaan huomioon evankeliumikirjan suositukset. Käsikirjan mukaisesti kanttori vastaa jumalanpalveluselämän musiikista. Kirkkovuoden juhlapyhinä noudatetaan ensisijaisesti käsikirjassa olevia kaavaehdotuksia.

Jumalanpalveluksissa käytetään kirkon kuoria Jumalanpalvelusten oppaan esityksen mukaisesti. Mikäli jumalanpalveluksen johtaa kaksi pappia käytetään oppaan jakoa selebranttiin ja avustavaan pappiin. Näistä annetaan tarkemmat ohjeet alla kaavan yksityiskohtaisessa esittelyssä.

Yksittäisessä jumalanpalveluksessa kokonaisvastuussa on selebrantti. Tarvittaessa hän päättää jumalanpalveluksen kulkua koskevista asioista ottaen huomioon kuorisäännön ohjeet.

Messun toteutuksessa suositaan käytäntöjä, jotka mahdollistavat seurakuntalaisten monipuolisen osallistumisen messun toimittamiseen.

Seurakunnan ulkopuolista sijaista käytettäessä hän voi toimia toisin kuin ohjeissa sanotaan esim. koko ajan alttarilta.

4.2. Messun kaava

Hartolan seurakunnassa käytetään toista sävelmäsarjaa.

Alttarilla kynttilät ovat reunoilla takana, viinikannu vasemmalla ja leipärasia oikealla samalla etäisyydellä reunasta.

Vanhaa kristillistä perinnettä noudattaen pääsiäisaikana pääsiäisyöstä helluntaipäivään pappi ei polvistu messussa.

1. Alkuvirsi

Alkuvirsi voidaan korvata muulla musiikilla. Alkuvirren aikana voi olla ristikulkue. Sen järjestys on jumalanpalvelusten oppaan mukainen: risti, kynttilä, avustajat, selebrantti. Mikäli alussa on ristikulkue, jumalanpalvelus myös päättyy ristikulkueeseen, jossa järjestys

on sama.

Alkuvirren aikana papit saapuvat kuoriin, selebrantti viimeisenä vieden ehtoollisvälineet apupöydälle.

2. Alkusiunaus

Alkusiunauksen selebrantti johtaa keskeltä kuoria. Sitä ennen hän polvistuu alttarikaiteen ääressä.

3. Johdantosanat

Kirkonisäntä lausuu johdantosanat lukupulpetista. Niissä kerrotaan pyhäpäivän aiheesta lyhyesti ja voidaan antaa jumalanpalveluksen kulkuun liittyviä ohjeita. Mikäli ei ole kirkonisäntää, niin selebrantti lausuu johdantosanat.

4. Yhteinen rippi

Avustava pappi lausuu kehotussanat synnintunnustukseen keskeltä kuoria. Rippi lausutaan yhteen ääneen. Pappi polvistuu alttarikaiteelle synnintunnustuksen ajaksi. Ripin numero merkitään virsitauluun. Voidaan käyttää myös juhlapyhien omia synnintunnustuksia ja itse laadittua synnintunnustusta.

Synninpäästön pappi lausuu keskeltä käyttäen käsikirjan synninpäästöjä. Seurakunta vastaa kolminkertaisella aamenella.

5. Päivän psalmi

Päivän psalmi voidaan toteuttaa hyvin monipuolisesti. Psalmin käyttöä suositaan.

6. Kyrie

Kyriena voidaan käyttää joko vaihtoehtoa A Kyrie-litania tai vaihtoehdosta B jälkimmäistä Kyrie-laulua.

7. Kunnia ja kiitosvirsi Pyhälle Kolminaisuudelle

Kiitosvirtenä käytetään messussa Laudamusta tai Pyhälle Kolminaisuudelle osoitettua virttä, joista käsikirjassa on luettelo. Sanajumalanpalveluksessa kiitosvirsi voi olla muukin kiitosaiheinen virsi.

Kunnian esilaulajana on kanttori.

Kunnia ja kiitosvirsi jätetään pois adventtiaikana ja paastonaikana käsikirjan mukaisesti.

8. Päivän rukous

Selebrantti lukee päivän rukouksen lukupulpetista. Rukous voidaan lukea seurakuntaan tai alttarille päin kääntyneenä. Rukouskehotus voidaan laulaa.

9. Ensimmäinen lukukappale

Lukukappaleet lukee ensisijaisesti seurakuntalainen lukupulpetista. Lukija ilmoittaa raamatunkohdan. Lukukappaleet kuunnellaan istuen.

10. Vastaus

Vastaus voi olla virsi, psalmi, laulu, soitinmusiikkia tai hiljaisuus.

11. Toinen lukukappale

12. Päivän virsi eli graduaali

Päivän virtenä lauletaan käsikirjan esittämä virsi tai evankeliumimotetti. Se voi olla myös vuorovirsi.

13. Evankeliumi

Evankeliumin selebrantti lukee saarnatuolista. Sitä seuraa kahdesti laulettu halleluja. Halleluja jätetään pois adventtiaikana ja paastonaikana.

14. Virsi

Saarnavirttä ei käytetä.

15. Saarna

Saarna pidetään yleensä saarnatuolista kyseisen vuosikerran evankeliumista; se voidaan pitää muustakin ko sunnuntain tekstistä. Saarnan luonteen mukaisesti se voidaan pitää muualtakin kuin saarnatuolista. Tällöin evankeliumi luetaan esim. lukupulpetista.

16. Uskontunnustus

Selebrantti johtaa uskontunnustuksen saarnatuolista (tai lukupulpetin äärestä). Uskontunnustuksena käytetään apostolista tai varsinkin juhlapyhinä messussa Nikean uskontunnustusta. Voidaan myös käyttää uskontunnustusvirttä.

17. Virsi

Tarvittaessa voidaan laulaa ns. juhlavirsi. Sen sijalla voi olla myös kuorolaulu tai muuta musiikkia.

18. Yhteinen esirukous

Yhteisen esirukouksen johtaa avustava pappi tai diakoni lukupulpetista. Esirukouksessa suositetaan sitä, että seurakuntalaiset avustavat.

Yhteisessä esirukouksessa ilmoitetaan kastetut, kuulutetut (vihityt) ja kuolleet. Kuulutettujen/vihittyjen puolesta rukoillaan vain kerran. Kuolleista ilmoitetaan Hartolan seurakunnan jäsenet ja Hartolaan haudatut luterilaisen kirkon jäsenet. Kuolleiden muistamiseen liittyy musiikki. Yhteinen esirukous voidaan valmistella yhdessä seurakuntalaisten kanssa. Kuolleiden muistamisen yhteydessä on kynttilän sytyttäminen.

Paastonaikana käytetään ensisijaisesti litaniaa tai Pyhä Jumala -rukousta, joissa esilaulaja voi olla joku muukin kuin pappi.

Rukouskehotus voidaan laulaa. Rukous voidaan lukea seurakuntaan tai alttarille päin kääntyneenä.

19. Uhrivirsi

Ennen uhrivirttä ilmoitetaan ko sunnuntain tapahtumat ja seuraavan viikon jumalanpalvelukset sekä poikkeuksellisen tärkeät muut asiat. Kirkollisten ilmoitusten pitää olla mahdollisimman lyhyet. Uhrivirren aikana kannetaan kolehti. Kolehdin kantajat lähtevät liikkeelle vasta virren alettua. Kolehdin kantamisessa seurakuntalaiset avustavat.

Uhrivirren aikana selebrantti menee alttarille ja valmistaa ehtoollispöydän sekä siunaa sen jälkeen kolehdin alttarikaiteen ääressä. Kolehtihaavit jätetään kuoriin. Selvitetään paikka kolehtihaaveille.

20. Ehtoollisrukous

Ehtoollisrukouksen johtaa selebrantti. Prefaatio, asetussanat ja päätösylistys voidaan laulaa. Vuorolaulu on seurakuntaan kääntyneenä, muuten ehtoollisrukous on alttariin kääntyneenä.

Käsikirjan mukaisesti ristinmerkki tehdään sanojen "siunasi" ja "kiitti" aikana. Kalkki ja pateeni pidetään päällekkäin keskellä alttaripöytää. Ehtoollisrukouksessa voidaan käyttää "Me julistamme hänen kuolemaansa..."

21. Isä meidän

Isä meidän -rukouksen selebrantti johtaa seisoen. Ehtoollisavustajat tulevat alttarille Isä

meidän -rukouksen jälkeen.

22. Herran rauha

Vuorolaulu lauletaan seurakuntaan päin kääntyneenä. Rauhan toivottamista ei pääsääntöisesti käytetä.

23. Jumalan Karitsa

Jumalan Karitsa -hymnin aikana siirrytään korokkeelta sivuun, niin että kalkki ja pateeni näkyvät seurakuntalaisille.

24. Ehtoollisen vietto

Selebrantti kutsuu ehtoollispöytään. Hän jakaa leivän ja avustava pappi viinin. Ehtoollista on jakamassa kaksi henkilöä. Ehtoollisen avustamisessa voivat auttaa kirkkoherran kirkkojärjestyksen mukaisesti kutumat ehtoollisavustajat. Leivän jakaa kuitenkin pappi. Leipää ja viiniä jaettaessa käytetään samoja sanoja: "(Herramme Jeesuksen) Kristuksen ruumis sinun puolestasi annettu" ja "(Herramme Jeesuksen) Kristuksen veri sinun puolestasi vuodatettu". Leipää jakava siunaa siunauksella: "Siunatkoon sinua kaikkivaltias Jumala, Isä ja Poika ja Pyhä Henki, nyt ja aina."

Mikäli ehtoollisleipiä pitää ottaa pateeniin lisää, ne konsekroidaan. Lisättäessä viiniä kalkkiin ei asetussanoja tarvitse sanoa uudelleen.

Lopuksi ehtoollisen jakajat jakavat ehtoollisen toisilleen. Yksin messua johtava pappi voi jakaa ehtoollisen itselleen alttarin ääressä.

Ylijääneet ehtoollisleivät jätetään pateenille ehtoollisen päätyttyä, samoin viini maljaan.

25. Kiitosrukous

Kiitosrukouksen johtaa selebrantti. Rukouskehotus voidaan laulaa. Kiitosrukouksena voi olla myös käsikirjan mainitsemat virrensäkeistöt. Kiitosrukouksen jälkeen selebrantti tulee pois alttarin äärestä ja vie ehtoollisvälineet apupöydälle.

26. Ylistys

Kehotuksen ylistykseen laulaa kanttori. Ylistyksenä voidaan käyttää myös virttä. Kehotuksen virteen sanoo pappi. Mikäli on käytetty kiitosrukouksena virttä, ylistys jää pois. Adventti- ja paastonaikana käytetään paastonajan ylistystä. Ylistys jää kokonaan pois kiirastorstain, pitkäperjantain ja hiljaisen lauontain jumalanpalveluksissa.

27. Siunaus

Selebrantti siunaa keskeltä kuorista. Hän voi joko sanoa tai laulaa siunauksen. Siihen lauletaan kolminkertainen aamen.

28. Päätösmusiikki

Päätösmusiikkina voi olla virsi, laulu tai soitinmusiikkia. Päätösmusiikin aikana voi olla ristikulkue, johon seurakunta tulee mukaan. Päätösmusiikin jälkeen papit menevät oville tervehtimään seurakuntaa.

Mikäli papit eivät mene kirkon oville, päätösmusiikin jälkeen voi olla lähettäminen. Mikäli on loppukulkue, lähettäminen voi olla virren ja loppusoiton välissä.

Jumalanpalveluksen jälkeen konsekroidut leipä ja viini säilytetään erillään. Viini voidaan myös kaataa kirkon kivijalkaan.

4.3. Muut jumalanpalvelukset

Sanajumalanpalveluksessa käytetään sanajumalanpalveluksen kaavaa. Muissa jumalanpalveluksissa noudatetaan soveltaen messun kaavan ohjeita ottaen huomioon käsikirjan ja Jumalanpalvelusten

oppaan ohjeet. Alttarilla ollaan ainoastaan ehtoollisosan aikana.

4.4. Kirkolliset toimitukset

Kirkolliset toimitukset toimitetaan kirkolliskokouksen hyväksymien kaavojen mukaisesti ottaen huomioon seurakunnan perinteen. Kirkollisten toimitusten musiikista vastaa kanttori ottaen huomioon niiden jumalanpalvelusluonteen. Kaavojen mukaisesti tulee kasteessa ja hautaansiunaamisessa olla ainakin kaksi virttä ja avioliittoon vihkimisessä yksi virsi. Kirkollisissa toimituksissa käytetään ensisijaisesti kirkkovuoden mukaista liturgista väriä tai valkoista.

5. Muuta

Seppeleen lasku sankarihaudoille

Jumalanpalveluksen päätyttyä seppeleen/-t ovat kuorissa. Seppeleen laskijat hakevat seppeleen ja menevät pääkäytävää ulos sankarihautojen luokse. Siellä he odottavat virren laulamisen. Sen jälkeen lasketaan seppele vuosien 1939-1945 sankarihaudoille ja seppel partiot lähtevät vapaussodan ja Karjalaan jääneiden haudoille.